

POSUDOK HABILITAČNEJ PRÁCE

Téma: Meranie čítania s porozumením v druhom cudzom jazyku ako súčasť prípravy intervenčného programu pre francúzsky jazyk

Autor: PaedDr. Mária Lalinská, PhD.

Oponent: doc. PhDr. Anna Butašová, CSc.

1. Náročnosť spracovania riešenej problematiky práce

Predkladaná habilitačná práca je výsledkom výskumov realizovaných v rámci projektov APVV-17-0071 a VEGA 1/0062/19 a kariérneho pôsobenia autorky na vysokej škole. Výskum sa venoval dvom veľmi aktuálnym problémom v súčasnosti, a to čitateľskej gramotnosti a čítaniu s porozumením. Práca je zameraná na skúmanie schopnosti čítať s porozumením v druhom cudzom jazyku (francúzština, nemčina) na vzorkách stredoškóľakov, ktorí sú na úrovni A2+(B1) podľa Spoločného európskeho referenčného rámca pre jazyky. V práci je prezentovaná len časť z rozsiahleho výskumu, ktorý sa v projektoch realizoval. Výsledky empirického výskumu vyústili do realizácie intervenčných nástrojov na nácvik schopnosti čítať s porozumením. V práci autorka ponúka na svoj výskum rozsiahlu škálu metodologicky zdôvodnených nástrojov, ktorými bude definovať aparát pre nácvik čítania s porozumením v cudzom jazyku. Dôraz je položený na reliabilitu nástrojov a celého výskumu, čo umožňuje dobrý východiskový základ práve pre tvorbu intervenčných nástrojov. Náročnosť spracovania je na vysokej výskumnej úrovni a zodpovedá habilitačnej práci.

2. Posúdenie úrovne spracovania práce

Problematika čitateľskej gramotnosti a čítania s porozumením je oblasť aktívne diskutovaná pre materinský a o niečo menej aj pre cudzí jazyk. Kým väčšina prác týkajúca sa tejto problematiky sa zameriava práve na oblasť materinského jazyka, predkladaná monografia je úzko špecializovaná na druhý cudzí jazyk konkrétne francúzsky a nemecký jazyk vyučovaný na stredných školách. Autorka v úvodnej časti, ktorá tvorí východisko výskumu, podrobne rozoberá všetky výskumy v tejto oblasti a merania, ktoré sa robili či už na národnej alebo medzinárodnej úrovni.

Aktuálnosť práce je v tom, že v regióne nie sú empirické výskumy väčšieho rozsahu pre cudzí jazyk, ktoré by exaktne poukázali na jednej strane na úroveň učiacich sa v tejto kompetencii a na druhej strane na identifikovanie nástrojov na jej zlepšovanie. Autorka vypracovala veľmi podrobnú metodológiu výskumu, kde presne popísala nástroje, ktoré bude používať pre dosahovanie cieľov výskumu. Využila päťicu výskumných nástrojov: sociologický dotazník, testy na meranie jazykovej zručnosti čítanie s porozumením podľa Spoločného európskeho referenčného rámca pre jazyky, test na meranie jazykových prostriedkov a lexiky, škálu PNS potreby kognitívnej štruktúry a škálu tolerancie na nejednoznačnosť. Výskumné nástroje umožnili objektívne vyhodnotiť zistenia meraní.

V konštrukte merania popísala podrobne ciele, obsah a validáciu jednotlivých nástrojov.

Pri meraniach autorka udáva všetky psychometrické parametre na základe vedeckých teórií, podľa ktorých vyhodnocuje vykonané merania. Zaoberá sa tiež položkovou analýzou jazykových testov a tiež citlivosťou jednotlivých položiek v testoch. Pri vyhodnocovaní kompetencie čítania s porozumením porovnáva Schulzovu metódu 0,8 s kritériom CIEP 0,65 a s hodnotou 0,5. Autorka použila pre svoj zámer výskumu hodnotu CIEP 0,65.

Veľmi kladne hodnotíme aj korelačné schémy, ktoré priamo poukazujú na vhodnosť niektorých nástrojov aj pri ďalšom výskume a aj pri tvorbe intervenčných nástrojov.

V habilitačnej práci autorka predstavuje premyslenú metodológiu spracovania výskumných dát, ktorú testovala už v predchádzajúcich rozsiahlych výskumoch cudzojazyčných kompetencií. V predkladanej habilitačnej práci sa odzrkadľuje vyspelý vedecko-výskumný pedagóg, ktorý svoje výskumné zistenia aplikuje aj v pedagogickej praxi (intervenčné programy).

3. Prínos a úroveň výsledkov práce

Použitá metodológia výskumu poukazuje na nové možnosti ako pristupovať k výskumu kompetencií v oblasti cudzích jazykov pri hľadaní východísk problematických okruhov. V oblasti cudzojazyčnej výučby tieto metódy môžu poskytovať využitie či už na diagnostiku alebo certifikáciu. Autorka má za sebou viacero významných publikácií v tejto oblasti s výskumami podobného charakteru. V predkladanej habilitačnej práci ide o komplexný výskum, kde využila už nadobudnuté skúsenosti.

Aplikačný prínos danej publikácie je rozsiahly vzhľadom na to, že tvorí súčasť komplexnejšieho výskumného celku. Autorka ponúka vo svojej práci intervenčný program nácviku čítania s porozumením pre francúzsky jazyk. Pri rozvoji receptívnych činností v cudzom jazyku je čítanie s porozumením veľmi dôležitá zložka komplexnej cudzojazyčnej kompetencie. Pri príprave intervenčného programu autorka zohľadnila preferencie žiakov, čo považujeme za veľmi dôležitý motivačný prvok, ale aj faktory vyplývajúce z meraní. Na základe zistení bude možné v oblasti cudzieho jazyka vytvoriť komplex nástrojov na zisťovanie úrovne čítania s porozumením a zároveň vytvorenie komplexu nástrojov na intervenciu.

V praxi by mohli tvoriť súčasť nástrojov pri plánovaných kurikulárnych zmenách v školstve. Tento aspekt celonárodného využitia považujeme za veľmi dôležitý a prínosný z celospoločenského hľadiska.

4. Posúdenie formálnej stránky práce

Po formálnej stránke je práca na vysokej úrovni. Má spolu s prílohami a použitou literatúrou 230 strán (144+86). Autorka v práci používa na dokreslenie grafy, ktoré interpretuje a dopĺňujúce tabuľky.

Za malý nedostatok považujeme neuvedenie autorov obrázkov v prílohe v časti metodické listy. V súčasnosti ide o veľmi citlivú otázku autorských práv.

5. Explicitne vyjadrený návrh na udelenie (resp. neudelenie) vedecko-pedagogického titulu docent

Na základe komplexného posúdenia habilitačného spisu kandidátky a jej habilitačnej práce navrhujem udelenie vedecko-pedagogického titulu docent.